

CHRIS HEISTER:

Mandat för förnyelse – moderatare Danderyd

Moderata kommunalpolitiker får ofta erfara att teori och praktik inte är samma sak. Chris Heister visar ett antal exempel på hur borgerliga valtal omsättes i praktiken under oglamoröst arbete.

Statsmakterna håller dessutom med hjälp av "rövarskatt" på att avskaffa det kommunala självstyret.

Om jag tittar ut genom fönstret ser jag de 3–4 våningar höga, gula tegelhusen på August Wahlströms väg i Danderyd. Drygt 2/3 av de boende i de husen vill köpa sin lägenhet av kommunala sk allmännyttiga Danderydbostäder. Och bolaget, i vars styrelse moderaterna har egen majoritet, vill sälja.

Kommunfullmäktige som måste godkänna en sådan affär vägrar. Samtliga fullmäktigeledamöter utom moderaterna säger nej till en försäljning. Det saknas således en enda röst för att hyresgästerna skall få äga sin egen lägenhet. Folkpartiet, som ju på riksplanet argumenterar för ett ökat enskilt ägande på det här sättet, har utsatts för mycket bearbetning av de boende. Det är också folkpartiet som i huvudsak fått sköta argumentationen mot en försäljning. Och den argumentationen har blivit alltmer bisarr.

Frihetens gräns

Den första invändningen var att i och med försäljningarna av över 200 lägenheter under förra mandatperioden (vilka folkpartiet röstade emot, utom vid ett tillfälle, men som genomdrevs eftersom moderaterna hade egen majoritet) så var frihetens gräns nådd i Danderyd! Argumentationen följdes upp med förklaringar om att en kommun bör ha en viss andel kommunalt ägda hyreslägenheter. Med ambitiösa beräkningar om hur det är i grannkommunen visade hyresgästerna att den andelen är mycket högre i Danderyd och frågade vilka slutsatser man då skulle dra av det. Ett viktigt svar var, att om man trots allt skulle sälja någon fastighet till de boende, krävde det att kommunen först byggde nya kommunala hyresbostäder!

Chris Heister är ledamot av kommunstyrelsen i Danderyd och politisk sekreterare hos moderaternas partiordförande.

Nästa steg var att förklara att priset var för lågt. Hyresgästerna skulle betala på tok för lite för sina lägenheter. Och där står det nu. Dessa kommunala skolastiker lägger ned ett stort arbete på att beräkna det rätta priset på en uthyrd lägenhet, med evigt besittningsskydd för hyresgästen, när den omvandlas till bostadsrätt.

Det plötsliga profitintresset har sina poänger.

Hisshyss

Medan hyresgästerna har slitit sitt hår, räknat, uppvaktat och hemställt har hyresvärden installerat hiss i några av husen. I ett trekantigt schakt i trapphuset har man efter många praktiska försök på plats installerat en fyrkantig hiss. Ingreppet beräknades ursprungligen ta ett par månader men med närmare 200 procent överskred man den tiden. De praktiska proven med placeringen av hissen krävde en hel del buller – man sågade ju sönder trappräcken och bilade bort delar av trapporna under försöksperioden. Hissinstallationen kan väl utgöra ett monument över den gemensamma sektorns solidaritet som det allmännyttiga företaget står för.

Med historien om hyresgästerna på August Wahlströms väg – den är naturligtvis inte slut utan har ett liv efter valet också – vill jag illustrera kommunalpolitiken i den kommun där moderaterna är starkast. En viktig poäng är att det drivs moderat politik. En annan att själva det faktum att moderaterna är starka ofta får de andra partierna att fullständigt tappa fattningen i sin strävan att fälla moderata förslag.

Moderat politik

På det senaste sammanträdet i fullmäktige beviljades kommunal borgen till ett privat servicehus och till ett föräldrakooperativt dagis. I bägge fallen med folkpartiets stöd. Centerpartiet menade att det var orimligt att föräldrakooperativet skulle bygga eget, kommunen borde äga!

I socialnämnden förbereder moderaterna nu ett beslut om att lägga ut delar av hemtjänsten på entreprenad. När man för ett år sedan gjorde ett försök att lägga ut skolmaten på entreprenad stöp det på inga acceptabla offerter inkom.

Det faktum att moderaterna är starka får ofta de andra partierna att tappa fattningen i sin strävan att fälla moderata förslag.

Moderaterna har alltid varit starka i kommunen och det betyder att trefamiljsystem inom barnomsorgen funnits i närmare 20 år, att gränserna för antalet familjedaghem och annan icke-institutionsknuten barnomsorg dras av tillgången på dagbarnvårdare och inte av fullmäktige.

Rövarskatt

Den viktigaste och kanske jobbigaste uppgiften de senaste åren har varit att hålla igen de gemensamma och kollektiva anspråken på Danderydsbornas lön. Den ständiga ambitionen, som finns överallt, att ta av andras pengar för att ge till sin egen hobby eller favoritsysselsättning eller för att ge sig själv mer service är varken mindre utbredd eller lägre i Danderyd än annorstädes. Till de normala kra-

ven på ishall, förbättrad snöröjning, och mer skattesubventionerade pianolektioner kommer övriga Sveriges särskilda anspråk på bidrag av Danderydsborna.

Belastningen av olika skatteutjämningsbidrag och Feldts rövarskatt, som innebär att för varje skattekrona över 155 procent av medelskattekraften betalar Danderyd mer till staten än kommunen får in med nuvarande skattesats. Och rövarskattens nivå indikerar att regeringen anser att Danderyd borde — bara för skojs skull — ta ut 1.10 mer i skatt.

Eftersom moderaterna alltid varit starka i Danderyd har trefamiljssystem funnits i närmare 20 år.

Man kan också beskriva den kommunala ekonomin så att Danderyds kommun tar in 12 697 kr per invånare i skatt. Där efter lämnar man nästan 20 procent eller 2 086 kr/invånare vidare till staten. Kvar för kommunal service blir 10 400 kr/invånare. Den kommun som gör av med mest pengar per invånare är Åsele som ligger närmare 60 procent högre, eller på drygt 16 000 kr. Sjöbo som är landets mest sparsamma kommun disponerar drygt 8 000 kr/invånare. Invånarna i Åsele har högre skattekraft än i Sjöbo, dvs de är rikare innan kommunalskatten slår till.

Danderyds kommun har mycket högre utgifter för kommunal service än Sjöbo men också avsevärt lägre än Åsele. Det finns naturligtvis vissa demografiska skillnader som motiverar variationer men i stort sett kan man hävda att statsmakterna håller på att avskaffa det kommunala självstyret. Det ersätts med statliga in-

grepp för eller mot olika kommuner som successivt löser upp alla samband mellan inkomster och utgifter, ansvar och beslut så som vi ser i alla andra sammanhang i det socialdemokratiska samhället.

Denna lite längre utläggning om den bisarra och moralupplösande statliga skatteutjämningspolitiken behövs som en bakgrund till den ganska tunga kampen för att värna Danderydsborna mot omvärlden. Den kampen har inte avkastat synliga resultat utan enbart betytt betydligt mindre glamorösa effekter i form av lägre skattehöjningar än annars. Kampen har till inte ringa del bestått i att förklara för Danderydsborna att högre skatt inte betyder att vi får använda pengarna lokalt utan att de i stället går till kommunala skrytbyggen och kommunalrådslöner i Borlänge och Umeå. Folkets hus i Umeå får vi ju betala under alla omständigheter. (Men stödet till Umeå bygger däremot inte på att skattekraften skulle vara särskilt låg utan på att kommunalskatten är särskilt hög. I den andan av utjämnningen är det inte fattigdom som kompenseras utan slöseri som belönas.)

Oglamoröst

Även på andra områden är den dagliga hanteringen av moderat politik ganska oglamorös i en kommun som haft starkt moderatinflytande under många år. Mandatet för förnyelse omsätts enklast i hårt vardagsslit. Det kunde vara ännu hårdare, kommunens anspråk på skattebetalarnas pengar kan minskas ytterligare, betydligt mer av de förvaltningsuppgifter som gatukontor, skola, fritidsförvaltning m fl utför kan läggas ut på entreprenad, avgiftsfiansieringen ökas, attityden till enskilda

daghem och alternativa skolor förbättras samt – inte att förglömma – samtliga allmännyttiga bostäder borde säljas till de boende.

Men det är avsevärt mycket tyngre att driva moderat politik än vad mandatet antyder. Ett skäl är den bristande frimodighet med vilken moderaterna i Danderyd uppträder i det dagliga. Någon sorts diskret skam vilar över alltihopa som tar sig uttryck i att man inte vill bråka om de andra partierna inte delar moderaternas syn. Då går man inte ut och slåss för sin linje utan tror att väljarna blir gladast om de slipper höra talas om kommunalpolitiken. En effekt av denna försiktighet är att moderata kommunalpolitiker får ta hela ansvaret för en politik som i mycket hög grad dikteras av den politiska oppositionens ambition att fälla majoriteten.

Under den förra mandatperioden, när moderaterna hade egen majoritet, var frimodigheten att stå upp för moderat politik betydligt större än tidigare – och i rättvisans namn finns den numera betydligt rikare representerad än för fem år sedan. Och skatten sänktes. I en rad frågor utnyttjade man majoriteten. Jag har nämnt att över 10 procent av de s k allmännyttiga bostäderna såldes. I hemtjänsten och barnomsorgen infördes enhetstaxa trots att alla andra partier var emot och att dagispersonal och en del föräldrar organiserade upprop och fackeltåg. I dag vill bara centern återgå till en differentierad taxa.

Och skatten sänktes med en krona under perioden. Därigenom kompenseras Danderydsborna för den lika höjning

den socialdemokratiska majoriteten i landstinget genomförde.

Innevarande mandatperiod har vi bl a privatiserat fotvården för pensionärer och sålt det kommunala elverket. Elverksförsäljningen skedde efter uppslitande strider och samtliga partiers motstånd, men lyckades tack vare en avhoppare från folkpartiet. Den kvardröjande frimodigheten hade här betydelse liksom naturligtvis det bestämda och målinriktade arbete som den ansvarige moderaten i elverksstyrelsen, på samma sätt som den ansvarige i socialnämnden, lade ner. Och hör och häpna. Ström och fotvård har vi fortfarande i Danderyd.

De andra partierna agerar oftast som en motståndsrörelse. Då och då kan folkpartiet förmås ställa upp för en liberal politik i enskilda sakfrågor. När det gäller att hushålla med skattebetalarnas pengar är centerpartiet en bra kompanjon. Men i övrigt är det nej, nej och åter nej till borgerlig politik.

Förutsättningen för att det skall bli moderat politik i Danderyd, för att vi skall slippa finansiera den gemensamma sektorns försök att stoppa fyrkantiga hissar i trekantiga hål, är att moderaterna pekar på bristerna och står upp för alternativen. Den upplysande striden för det man tror på är viktig att ta!

Förhoppningarna är stora att vi skall få chansen att sälja de hyreshus som enligt folkpartiet utgör frihetens gräns i Danderyd. När jag tittar ut genom fönstret vill jag inte se några frihetens gränser!